

Nejčastější mýty spojené s pitím alkoholu a jeho zdaněním

Alkohol je v Evropě nejčastěji užívanou návykovou látkou. To, že je legální, neznamená, že je méně nebezpečný. Každý den zemře v Evropě kvůli alkoholu 2 200 lidí. Konzumace alkoholu je v Evropě příčinou každého čtvrtého úmrtí mladých lidí ve věku 19-24 let, a to především v důsledku úrazů. Tři nejúčinnější způsoby, jak snížit spotřebu a škody způsobené alkoholem, spočívají v tom, že se alkohol stane dražším, méně dostupným a méně propagovaným.

Kancelář Světové zdravotnické organizace v ČR a Úřad vlády ČR – Odbor protidrogové politiky – uspořádali 10. dubna 2024 ve spolupráci s Klinikou adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze, PAQ Research a platformou Ministr Zdraví u příležitosti Světového dne zdraví „Kulatý stůl k nejčastějším mýtům spojeným s pitím alkoholu a jeho zdaněním“.

Kulatý stůl zahájila zástupkyně Světové zdravotnické organizace (WHO) v ČR, Dr. Zsófia Pusztai, která představila cíle letošního Světového dne zdraví a zároveň zdůraznila potřebu ochrany nejzranitelnějších skupin obyvatelstva, mezi které patří děti a mladiství, před poškozením zdraví způsobeným pitím alkoholu.

Tato ochrana je navíc v souladu s mezinárodní Úmluvou o právech dítěte, a tedy zásadním tématem ochrany lidských práv. Děti a mladí lidé by si měli užít atmosféru sportovního utkání, aniž by byli nuceni sledovat reklamu na alkohol. Prostředí, kde je alkohol příliš levný, příliš dostupný a všude inzerovaný, ztěžuje lidem přiznat si, že pijí příliš mnoho.

„Neexistuje nic jako neškodné množství alkoholu a zdraví dětí není jen záležitostí jednotlivců, ale společenskou odpovědností. Všudypřítomný marketing alkoholu a dalších škodlivých látek ovlivňuje právo dětí na zdraví, zdravou stravu, soukromí a ochranu před ekonomickým vykořisťováním. Komplexní politiky kontroly alkoholu, včetně omezení marketingu, cenové a daňové politiky, omezení dostupnosti alkoholu a zdravotních varování na alkoholických nápojích, jsou zásadními kroky k ochraně zdraví a blahobytu budoucích generací,“ uvedla zástupkyně WHO v České republice Dr. Zsófia Pusztai.

Národní koordinátor pro protidrogovou politiku Jindřich Vobořil se ve svém příspěvku věnoval především problematice prosazení navrhovaných opatření pro snížení dostupnosti alkoholu v ČR.

„V mezinárodním srovnání patří spotřeba alkoholu v České republice stále k nejvyšším. I přes vysokou zdravotní a sociální zátěž nebyla dosud vůle přijmout účinná opatření vedoucí

ke snížení problémového užívání alkoholu v populaci, která doporučuje WHO,“ řekl Jindřich Vobořil, a dodal: „Alkoholické nápoje jsou v ČR levné, jejich dostupnost je prakticky neomezená. Současně chybí peníze na prevenci a pomáhající služby.“

Vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti Pavla Chomynová prezentovala aktuální data o užívání alkoholu v české populaci včetně jeho zdravotních a sociálních dopadů.

„Spotřeba alkoholu mezi dospělými zůstává vysoká, ročně se v ČR zkonsumuje 170 litrů alkoholických nápojů na 1 obyvatele. V posledních letech sice zaznamenáváme mírný pokles denního pití alkoholu u mužů, ale nadále do kategorie rizikové konzumace alkoholu spadá až 1,3 mil. dospělých Čechů,“ řekla vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti Pavla Chomynová. *„Počty osob v léčbě závislosti na alkoholu jsou dlouhodobě stabilní. Ročně léčbu v souvislosti s pitím alkoholu vyhledá téměř 30 tisíc dospělých osob. Současně je třeba říci, že uživatelé alkoholu tvoří více než 50 % z těch, kteří vyhledávají léčbu v souvislosti s užíváním návykových látek.“*

Vedoucí Centra veřejného zdraví se zaměřením na alkohol, Miroslav Barták, představil základní návyky týkající se užívání alkoholu mezi mladými dospělými v ČR.

„Výzkum, který jsme s WHO realizovali u mladých dospělých ve věku 18-26 let ukázal, že zatímco u dětí a dospívajících zaznamenáváme trend vývoje užívání relativně příznivý, v mladém věku již kolem 4 % respondentů vykazuje znaky závislosti na alkoholu, dalších 3,9 % pije alkohol vysoce rizikově a asi 22 % dotázaných se střední mírou rizika (měřeno dotazníkem AUDIT). Celkem 73 % dotázaných mladých žen a téměř 63 % mladých mužů souhlasí s tím, že na obalech alkoholických nápojů by měla být natištěná varování o škodlivých účincích alkoholu; 47 % respondentů souhlasí s tím, že cena alkoholických nápojů by měla být držena vysoko s cílem snížit škody související s užíváním alkoholu,“ uvedl Miroslav Barták.

Ekonom a zástupce PAQ Research, Jakub Komárek, vysvětlil nejčastější mýty spojené se zdaněním vína a zároveň představil konkrétní návrhy na změnu jeho zdanění.

„Alkohol ve víně a cidrech je stejně škodlivý jako v jiných nápojích. Společenské náklady ve výši přes 80 mld. ročně vytvářejí výraznou zátěž pro státní rozpočet. Lze je však snížit omezením výjimek a zavedením automatické valorizace,“ zdůraznil Jakub Komárek.

„Lze vůbec změnit postoj obyvatelstva k alkoholu v zemi, kde ho člověk ochutná už jako třináctileté dítě? V osobním zájmu každého z nás musíme chtít tento narativ změnit.“

Na negativních externalitách stojí Česko spotřeba alkoholu 83,4 mld. Kč v cenách za rok 2024. Pro nás, jako společnost, to je jednoduše příliš. Na webu Data o zdraví jsme proto vytvořili kalkulačku, díky které si můžete spočítat, kolik času ve zdraví získáte, když si nějakou tu skleničku odepřete. Vyzkoušejte ji," doporučuje chirurg Tomáš Šebek, zakladatel think-tanku Ministr zdraví.

Kontakt pro média:

WHO:

Jakub Žák, e-mail: zakj@who.int, tel.: +420 721 835 990

Úřad vlády ČR:

Mgr. Pavla Chomynová, vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti,
tel.: +420 702 087 862, e-mail pavla.chomynova@vlada.gov.cz

Mgr. Jindřich Vobořil, národní koordinátor pro protidrogovou politiku

Tel.: +420 725 805 865, e-mail jindrich.voboril@vlada.gov.cz

Žádosti o rozhovor a otázky je možno zasílat prostřednictvím Davida Hluštíka, e-mail: david.hlustik@vlada.gov.cz, tel.: +420 602 244 776.

Tuto tiskovou zprávu vydává WHO v ČR spolu s Úřadem vlády ČR a ve spolupráci s Klinikou adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze, PAQ Research a platformou Ministr Zdraví u příležitosti Světového dne zdraví.